

vi var gaaet udenfor, hvad selve Lovens Ord krævede af os. Dette er rigtigt; men det er ogsaa rigtigt, at vi har holdt os til, hvad den naturlige, rimelige Udførelse af Loven medførte, holdt os til de Forpligtelser, som vi med Hensyn til Lovens Administration mente at have paataget os overfor de Partier, som havde gennemført denne Lovgivning. Og dér har vi unaegtelig, selv om det ikke har været det eneste Hensyn, lagt megen Vægt paa at administrere dansk Militærvæsen saaledes, at der ikke voldtes Strid mellem de politiske Partier derom under Krigstiden. Og naar det ærede Medlem husker de voldsomme Agitationsbevægelser, der Gang efter Gang blev rejst i Dele af Pressen, og som hver Gang gav Genlyd i større eller mindre Grad i Rigsdagen og ikke mindst i det ærede Medlems Parti, og erindrer, hvorledes disse Krav atter og atter førtes frem, ogsaa herfra, overfor mig, ja, da vil det ærede Medlem forstaa, at det har været en Hovedopgave for os netop at bevare Roen om disse Spørgsmaal. — Denne Ro, denne Borgfred var ikke saa mange Penge værd, siger det ærede Medlem nu. Dertil maa jeg sige, at under Krigen tror jeg, det ærede Medlem og hans Parti var enige med os i at værdsætte denne Borgfred til svært mange Penge og til svært mange Ofre fra alle Partiers Side, thi da var vi klare over, at netop en Strid mellem Partierne om militærpolitiske Spørgsmaal i Danmark var en af de Ting, der i de krigsførende Lande kunde skabe Utryghed overfor Danmarks Stilling og derved forøge Risikoen for, at Danmark inddroges i de krigerske Begivenheder. At undgaa dette var et Formaal af saa vidtrækkende Betydning, at jeg for min Del ikke fortryder, at vi har taget dette Hensyn til de andre Partier, og ikke lægger nogen som helst Vægt paa, at derved den Agitation er muliggjort, som nu drives fra de forskellige Partiers Side med dette Spørgsmaal. Dertil tør jeg maaske føje, at det er min Opfattelse, at Danmark kunde være kommet igennem Krigen med en Militærordning af den Art, som det radikale Venstre har foreslaaet, lige saa sikkert, som det kom gennem Krigen med den nuværende Ordning, ja, snarest sikrere. Jeg ser ikke, at de Punkter, hvor den gennemførte Ordning afveg fra den af os foreslaaede, har faaet nogen Betydning for Danmark under Krigen. Hovedpunktet i Afvigelserne var dette, at man samlede Danmarks Militærvæsen om Københavns Befæstning, samlede i det hele taget Ho-

vedstyrken paa Sjælland; men det, der fik Betydning under Krigen, var Flaadens Bevogtningstjeneste, var den almindelige Grænsevagt, Virksomheder, som fuldt ud kunde være udøvede med en Ordning af tilsvarende Karakter som den, der blev foreslaaet af det radikale Venstre, og ved en saadan Ordning vilde vi være kommet gennem Krigsbegivenhederne med meget mindre Udgifter end dem, vi har haft under den gennemførte Ordning.

Det ærede Medlem mente, at naar der var Usikkerhed i Hæren med Hensyn til Fremtiden, skyldtes det min Virksomhed. Jeg tillader mig at tro, at naar der er en Usikkerhed, beror den baade paa Indtrykket af, hvad der i det hele taget foregaar i Verden, og tillige paa Indtrykket af den Forskel i Opfattelse, der er indenfor forskellige Retninger i Danmark med Hensyn til vort Militærvæsen. Hvis det ærede Medlem tror, at det er særlige Forhold i Danmark, der i Øjeblikket bringer Befalingsmænd til at træde udenfor Rækkerne, tager det ærede Medlem meget fejl. Hvis det ærede Medlem vil gennemgaa Udviklingen i den Henseende f. Eks. i Sverige, vil han finde ganske det samme Forhold. Overalt bringer denne Overgangstid, hvor man ikke ved, i hvilken Retning det gaar, den største Usikkerhed for Befalingsmændenes Vedkommende, som naturligt er, som uundgaaligt er, og derfor er man i de paagældende Kredse og maa være i høj Grad interesseret i, at Overgangstiden bliver saa kort som muligt.

Endelig var baade den ærede Ordfører for det konservative Parti (Piper) og den ærede Ordfører for Partiet Venstre (Maegaard) meget forbausede over, at jeg kunde tænke mig, at det havde nogen Betydning, om Danmark gik i Spidsen paa dette Omraade. Jeg har i den Henseende sagt, at det lille Bidrag, vi fra dansk Side overhovedet kunde give til, at Udviklingen kunde komme til at gaa i den rigtige Retning, nemlig i Retning af en virkelig Indskrænkning af Rustningsvæsenet rundt om i Landene, det lille Bidrag kunde vi give herfra ved at tage vor Beslutning i en Retning, der svarede hertil. Jeg tror ikke, det i første Række vil paavirke Stormagterne ved Ordningen af deres Militærvæsen, men jeg kunde tænke mig, at Beslutninger i et enkelt lille Land kunde faa Betydning for Beslutninger i andre Lande. Naar jeg hører, hvor flittigt det anføres overfor os, hver eneste Gang man kan nævne et lille Land, som